

OSVRT BISKUPA MIJE ŠKVORCA

Zamoljen sam da iznesem samo nekoliko dojmova koje sam stekao na Sinodi u Rimu i ovdje na ovom Svećeničkom Tjednu u Zagrebu i da ta dva skupa međusobno usporedim. Prvo rekao bih da je ovdje više prisutnih a manje direktno zaposlenih. Odnos je 206 prema oko 700 sudionika. Tamo je bilo oko 299 intervenata s po osam i po pet minuta (bilo je i nekih duljih pismenih intervenata), 24 dokumenta, raznih kružoka, dva pripravna i desetak sintetičnih dokumenata koji su se Ocima dijelili, dva govora Svetog Oca i dvije službene izjave. Ovdje je bilo deset pročitanih i jedno nepročitano predavanje. Ovdje nije bilo pripravnih dokumenata, a kako će biti na kraju sa završnim dokumentima (zaključcima) ne znam. No ja nipošto ne želim uspoređivati sa Sinodom onaj popodnevni rad u grupama, jer u njima nisam bio prisutan. To možete vi sami dopuniti. Budući da se može sve, što se govori o evangelizaciji, staviti u pet bitnih vidika, mislim da se na tih pet bitnih vidika o evangelizaciji može povući crta jednoznačnica ili raznoznačnica između nas i same Sinode. Kao što Vam je poznato svatko tko se bavi tjeskobno — kako reče dr Turčinović u svom interventu — problemom evangelizacije zna da nas zanima 1) *evangelizationis finis* to jest *svrha* evangelizacije, što je doduše uvijek *ultimum in executione* ali je *primum in intentione*; 2) *evangelizationis summa* to jest *sadržaj* evangelizacije; 3) *evangelizationis apostolus* to jest *čovjek evangelizator*; 4) *evangelizationis campus* to jest *područje* evangelizacije i 5) *evangelizationis modus* to jest *način* na koji se evangelizira. U tih pet vidika sve je sadržano.

Prvo: svrha evangelizacije. Sinoda je jasno naglasila da je svrha evangelizacije spasenje čovjeka po Isusu Kristu u Duhu Svetome kroz milosno zajedništvo Crkve. Iz svega što se na Sinodi kroz mjesec dana govorilo ono je neki sažetak. To oživotvoriti svrha je evangelizacije. Pitanje čovjekova oslobođenja koje je interventima afričkih i junoameričkih biskupa ušlo u raspravu napokon je dobilo rješenje da treba najprije tražiti kraljevstvo Božje, a sve ostalo se lakše dobiva. Protivan postupak nije uspješan za evangelizaciju. Zanimljivo je kako su afrički biskupi sami sebe kritizirali. Zanimljivo je da je upravo taj dio dokumenta na kraju bio odbačen, jer je bio previše horizontalistički. Falila mu je vertikalna teologija. Nisu taj dio uglavnom odbacili — kako su novinari krivo izvijestili — afrički i južnoamerički biskupi nego sjeveroamerički, evropski i azijski biskupi. Mislim da ova stvar nije ni ovdje bila dovoljno izrečena. Držim da smo i mi ovdje mogli dobro naglasiti što je pred Bogom i pred nama primarno, i zauzeti svoje stajalište.

Drugo: sadržaj evangelizacije. Sinoda je stalno isticala Kristovu poruku, milost, pomoć, primjer, poziv. Čistila je pogled i sve jače zahtijevala da se poštuje Pavlov zahtjev »depositum custodi!« i Kristovu riječ da se njegova poruka neće ni za jotu mijenjati; s komentarom svetog Vinka Lerinskog: »Qui dicas nove non dicas nova!« U našim raspravama, osobito jučerašnjim, o teologiji i o Bibliji, ja nisam doživio te potpune jasnoće, te sigurnosti i tih distinkcija. Sinoda je odlučno zatvorila vrata relativizmu odbacivši misao o tzv. autohtonij i posve nezavisnoj afričkoj teologiji. To je totalno propalo i kasnije o njoj nije više bilo ni riječi. Mi smo inače priznali pluralizam. I to je u redu. Ali da bi trebalo sada izraditi potpunoma novu teologiju za Afriku, kako je zahtijevao kardinal Malula, koja ne bi imala veze s našom, kakva bi to teologija bila! To znači da se neki novi Isus rodio u Mobutu, u Zaire. To je propalo. Neke jučerašnje izjave možda bi bile teško prihvaćene na Sinodi, ili bi ih trebalo dotumačiti, ili ih pravilno postaviti u cjelokupni kontekst i vidik. Potrebno je imati na umu i zaključni govor Svetog Oca koji je pravi ispravak i nekih sinodalnih stramputica kao što su govor o odnosu partikularne i opće Crkve sa Svetom Stolicom; pitanje kako se pravilno

usklađuje vjera i teologija s kulturama, običajima i društvenim uređenjima; pitanje čovjekova oslobođenja i evangelizacije u srži te pitanje malih kršćanskih zajednica. Sveti Otac je rekao da o tim pitanjima treba pomno razmišljati i teološki duboko dalje gledati što i kako to uskladiti.

Treće: tko je apostol evangelizacije. Ja moram priznati da smo u toj točki našli najviše zajedničkog i mi ovdje, i mi na Sinodi u Rimu, jer smo i na Sinodi i na Tjednu ovu temu obradili veoma siromašno. Temu su spomenuli dr Ivančić, otac Bono Šagi, otac Duda i otac Fućak, ali cjelovitije nitko nije prikazao ulogu biskupa kao evangelizatora, ni svećenika kao evangelizatora, ni laike (muške i ženske) kao evangelizatore. To je sve ostalo prilično na rubu. Sinoda je nažalost uz par iznimaka podjednako šutjela upravo o onome što nas neobično zanima. Ni ovdje ni tamo nije bilo dosta riječi o redovitim i izvanrednim evangelizatorima osim ukoliko su se spominjale karizme, ali ni to nije do kraja bilo izvedeno. O specifičnoj spremi za razna područja, o čemu je nešto nabacio dr Perić, nije bilo dosta govora. O znanju, o krepostima, o snalažljivosti itd. Sinoda je ipak jednu stranu daleko jače obradila, a to je utjecaj i djelo Duha Svetoga što je dr Benvin ovdje spomenuo. Naglasila je jače nego mi ovdje smisao kontemplacije, trajne veze s Bogom, o čemu je dr Ivančić lijepo govorio, i radosno prihvaćanje siromaštva.

Četvrto: evangelizationis campus — područje evangelizacije. Ovdje je razlika između naših i sinodalnih prikaza najočitija. Mi smo toj sumračnoj i zanimljivoj panorami posvetili u Rimu gotovo dva tjedna rada: u kongregacijama, pred Svetim Ocem i u dvanaest naših kružoka koji su trajali puna tri dana. Tu smo saznavali opće i pojedinačno stanje na kontinentima, među narodima, onaj utjecaj koji se širi kadikad iz anonimnih središta, analizirali smo u mnogo navrata svijet mladeži, škole, zabave, tiska, obitelji, župskih zajednica, bazičnih grupa uočavajući sveobuhvatno značenje sekularizacije danas — ateizma, indiferentizma u krilu nekadašnjih religioznih prostora i u krilu još donedavna posvećenih kultura. Dr Perić je ovdje iznio neke momente za nas i vrijeme mu je spriječilo da o tome nije više rekao. Smatrali smo mi u Rimu da za naše *postindustrijsko* razdoblje ovo ima neobično značenje za budućnost tzv. tercijarnih djelatnosti, kad će pomoću raznovrsne energetike i elektronske upravne pomoći nadoći vrijeme tzv. suviška vremena popraćenog *dosadom*, što se već širi svijetom, *koja* sve sustavnije čovjeka gura u razne ekscitente (alkohol, droge), zabavljački konzumistički polumoral. Smatrali smo, da za to novo razdoblje moramo smionio i u košnice megapola čega se mi ovdje jako bojimo i u opću dezorijentaciju. Treba staviti stvar na jedan originalan Kristov način (molitvom, riječima, primjerom) ponizno i hrabro. Te stvari trebalo je i ovdje više obraditi. To nas potiče na osobnu i zajedničku refleksiju.

Peto: evangelizationis modus — način evangeliziranja. U ovome smo pozitivno i negativno, i Sinoda i Tjedan prilično slični. Stanoviti bibliocentizam koji prerasta u spasonosni Kristocentizam pa onda u kristički antropocentizam prevladava i ovdje na Tjednu i ondje na Sinodi u Rimu. Samo je Sinoda možda jače obradila temu da nismo mi evangelizatori neka centrala nego smo samo releji, prenosne stanice evangelizacije. Pripravni dokument Sinode divno je govorio o raznim načinima predevangelizacije i o načinima samog naviještanja (usmenog, pismenog, slikovitog), o načinima propovijedi, homilije, kateheze što smo smatrali neizostavnom metodom evangelizacije danas za sutra. O načinima specifično uređenima za djecu, za mlade, za inteligenciju, za jednostavne ljude, za grupe... O intelegenciji govorili su nam prekrasno dva sveučilišna profesora, akademika, Chagas i Lejeune, a o ekumenskom momentu sam Potter iz Geneve. Spominjali smo smisao pravog dijaloga, osobnog susreta, zajedničkog uvjeravanja i o tome smo i ovdje čuli dosta toga. No nekakav zaborav stavio je u drugi red, i u Rimu i ovdje na Tjednu, ono na što su tek na kraju Sinode Oci upozorili — ovdje još

nitko nije upozorio — a već su prvi evangelizatori ostvarivali: *zajednički pastoral*. Jučer se rubno toga dotaknuo otac Bono Šagi. Inače je to veoma pomno i uzorno obrađeno u *Direktorijumu* o pastirskoj službi biskupa. Pred budućnošću koja se strogo smišlja i koja se strogo planira — i nema je zapravo više na svijetu bez plana — u društvima koja se hvale svojim perspektivama, naš pastoral često je samo nadahnuće ili puki plod slučaja. Ako nije to, hvala Bogu da nije. Naš pothvat evangelizacije je svakako bolestan od individualizma. I zato Biskupske Konferencije, razne komisije, poticaji, revizije, spasonosne kritike... sve to nosi blagoslov Crkve, ali jedva da pravo još i živi potpuno u čitavoj Crkvi. I mislim da smo dužni unijeti u evangelizaciju radosti i veselja, a ne sumornosti i tjeskobe: radosti i veselja što smo *synergoi tou theou*, suradnici Božji, Kristovi, svaki na svom odredištu, svaki punim srcem od svih ostalih štovan, pomognut, cijenjen, opomenut i uvijek ljubljen. Onda će nam uspjeh biti ushit, a neuspjeh zajednička briga.

Eto, to bi bilo nekoliko mojih dojmova o radu Sinode i ovog Svećeničkog Tjedna.